Tisková zpráva STEM/MARK, kontakt: Radek Pileček, pilecek@stemmark.cz, tel.: 734 832 682

V Praze, 1. listopadu 2023

Většina Čechů by zrušila střídání letního a zimního času. Vadí to hlavně starším

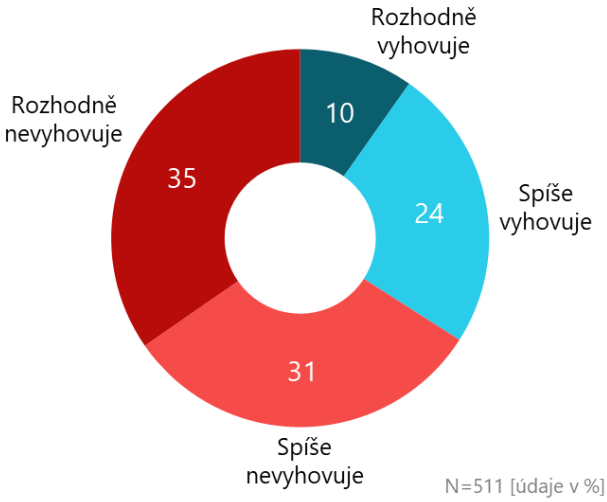

V noci na neděli 29. října došlo v Česku ke změně letního času na zimní. Šetření výzkumné agentury STEM/MARK mezi obyvateli ve věku 15–64 let ukázalo, že střídání letního a zimního času většině Čechů vadí a nejraději by ho zrušili. To platí zejména u lidí nad 45 let. V této skupině se pro zrušení vyslovilo více než 80 %, v celé populaci pak 67 %. Nejednotné názory ovšem panují v otázce, zda zavést celoročně pouze zimní nebo letní čas, každému vyhovuje něco jiného.

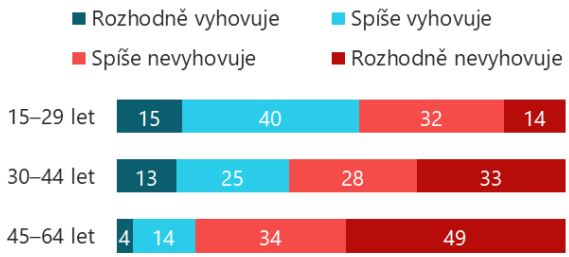
Přibližně před 5 lety se problematika zrušení střídání letního a zimního času hodně řešila na poli Evropské unie, ale nepodařilo se nalézt názorovou shodu napříč všemi členskými státy. Žádné změny jsme se proto nedočkali a vše zůstalo při starém. „83 % Čechů tyto diskuze zaznamenalo, přičemž větší přehled o politických a celospolečenských debatách nad tématem letního času nám v průzkumu deklarovali starší lidé a více vzdělaní", říká analytik STEM/MARK Radek Pileček.

Pouze třetina Čechů uvádí, že jim střídání zimního a letního času vyhovuje, zatímco dvě třetiny oslovených nemají tyto posuny času zrovna v lásce. Zásadní roli sehrává věk. Mladým lidem tolik nevadí, že se 2krát ročně čas o hodinu posune, a někteří z nich v tom dokonce spatřují pozitivní přínosy. S rostoucím věkem roste i nevraživost vůči střídání zimního a letního času. „Příčinu lze nejspíše hledat ve schopnosti adaptace našeho organismu na tyto změny. Mladí změnu času příliš neřeší a nový režim přijmou v podstatě ze dne na den, ale starším lidem trvá mnohem déle, než si na časový posun zvyknou," dodává Pileček.

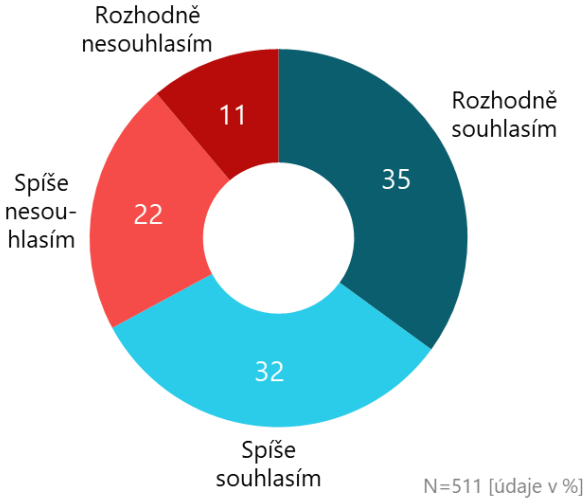
Jaký je váš osobní názor na střídání zimního a letního času? Vyhovuje vám, že se dvakrát ročně o hodinu posouvá čas?

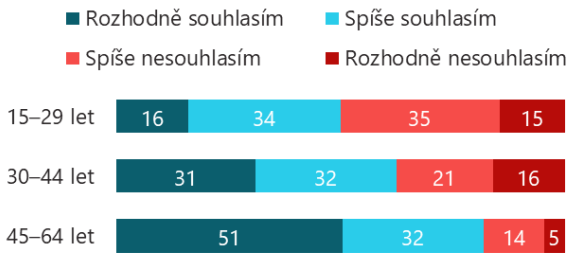
N=511 [údaje v %]

Když zvážíte všechny okolnosti, souhlasíte se zrušením povinného střídaní zimního a letního času v EU?

N=511 [údaje v %]

Důvody, proč si většina lidí přeje zrušit střídání letního a zimního času, jsou velmi různorodé. Asi nejvíce se objevují komentáře, které se týkají dopadu na zdravotní stav a psychickou pohodu. Při úvahách o zavedení jednoho času se v minulosti vždy hojně zmiňovala souvislost s ekonomickou výkonností a potenciálním vlivem na národní hospodářství. V otevřených odpovědích respondentů však možné ekonomické přínosy zaznívaly jen sporadicky.

Zásadní rozkol sledujeme u vnímání letního času a možnosti jeho zavedení po celý rok. Zatímco 60letá žena ze Zlínského kraje uvedla, že při letním času se jí špatně vstává a má často migrény, o 30 let mladší žena ze Středočeského kraje by naopak měla ráda letní čas i v zimě, aby bylo déle světlo. Původní myšlenka o hodinu posunutého letního času přišla v době 1. světové války s cílem dosáhnout poklesu spotřeby petroleje při svícení. Zřejmě i proto někteří respondenti komentovali, že jde pouze o historický přežitek, který již v dnešní době není opodstatněný.

Při hledání důvodů, proč naopak třetina Čechů se zrušením povinného střídání letního a zimního času ve státech Evropské unie nesouhlasí, vychází na povrch v první řadě typická česká vlastnost, kterou je odpor ke změnám. „Jsem na to zvyklý, nic bych už neměnil," říká jeden z respondentů dotazníkového šetření agentury STEM/MARK. Druhá vlna nevole se pak snáší v kontextu případné nejednotnosti časů v sousedních zemích. „Přestože různá direktivní nařízení, která vzejdou z EU, většina lidí v Česku moc ráda nemá, 55 % dotázaných se domnívá, že by měl ve všech členských státech Unie platit stejný formát střídání či nestřídání času. Pokud by si každý stát rozhodl podle svého, byl by v tom strašný zmatek," doplňuje analytik Radek Pileček zjištění z průzkumu.

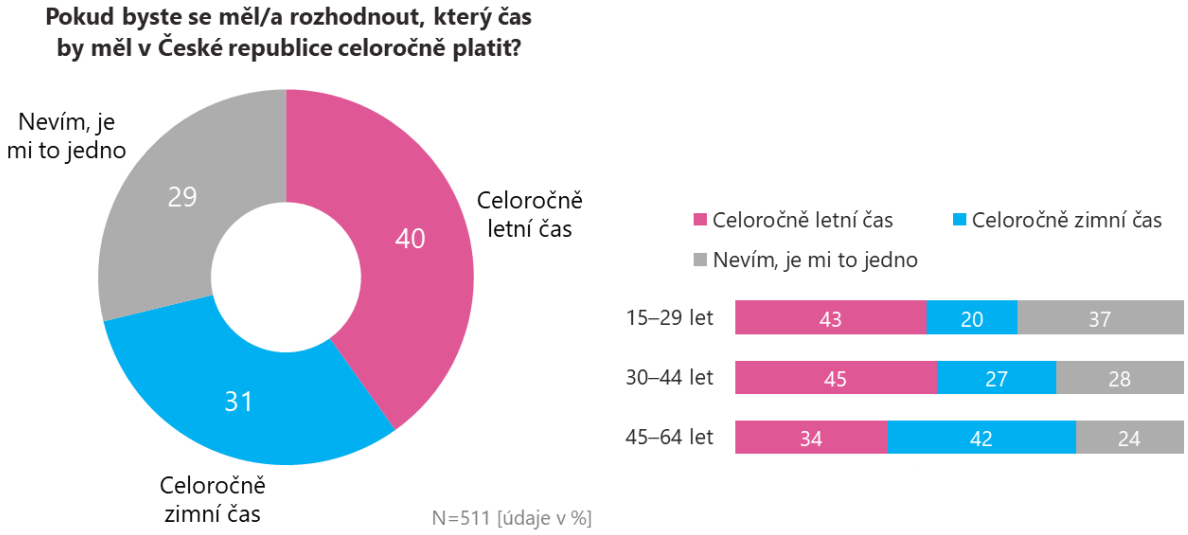
Jaké jsou vaše hlavní důvody pro souhlas se zavedením jednoho času?

Proč chcete zachovat střídání letního a zimního času ve všech státech EU?

Pokud by se měli Češi rozhodnout, zda chtějí zavést celoročně letní nebo zimní čas, vyhrála by varianta času letního, který chce 40 % dotázaných. U 31 % respondentů se naopak z větší přízně těší zimní čas. Zbylých 29 % lidí nemá jednoznačné preference a je jim jedno, který z časů by se zavedl. I v tomto případě existují značné rozdíly podle věku. „U mladých lidí pod 30 let dominuje preference letního času, protože mladí jsou častěji „sovy" a ocení sluneční svit spíše ve večerních hodinách. Starší lidé nad 45 let naopak dříve vstávají, proto by jim přišlo lepší mít celoročně čas zimní," hodnotí výsledky průzkumu analytik Radek Pileček.

Stejné dotazníkové šetření provedla agentura STEM/MARK i před 5 lety, na podzim roku 2018. Ve srovnání s výsledky tehdejšího průzkumu nedošlo téměř k žádným změnám. Jediný názorový posun nastal právě u otázky na preferenci pouze zimního či pouze letního času. Zatímco v říjnu 2018 se pro celoročně letní čas vyslovilo skoro 2krát více respondentů (44 %) než pro celoročně zimní (24 %), nyní již není rozdíl tak výrazný. „V roce 2018 se o zrušení hodně mluvilo, řešily se výhody a hlavně nevýhody obou variant, přičemž ve společnosti převládal spíše názor vstříc celoročnímu zavedení letního času. Vášnivé diskuze postupně utichly a jelikož je zimní čas tím přirozeným, mohlo dojít k částečnému zvýšení podpory této možnosti s ohledem na její pozitiva v oblasti lidského zdraví," komentuje závěrem Radek Pileček ze STEM/MARK.

Výzkumu agentury STEM/MARK uskutečněného prostřednictvím online dotazování na Českém národním panelu se zúčastnilo 511 osob ve věku 15–64 let reprezentujících českou internetovou populaci proporčně podle pohlaví, věku, nejvyššího dosaženého vzdělání, kraje a velikosti obce bydliště. Šetření probíhalo v termínu od 26. do 31. října 2023.